

Begreppsförklaringar

Med *mark och vegetation* avses den jord som omger byggnaderna med eller utan beläggning och anlagd växtlighet.

Med *vegetativ struktur* avses växtlighetens uppbyggnad, sammansättning och disposition.

Med *vård av vegetation* avses sedvanliga vårdåtgärder såsom kontinuerligt utförd beskärning av träd och skötsel av annan växtlighet. Dessa åtgärder omfattas inte av tillståndsplikt.

Med *topografi* avses terrängens fysiska form med höjdskillnader.

Med *vård och underhåll av byggnader* avses åtgärder för skötsel som behövs för att vidmakthålla tekniska egenskaper och utseende hos en byggnad. Underhåll avser både arbeten som måste göras vid upprepade tillfällen och speciella åtgärder som ska hålla byggnaden i gott tekniskt skick. Till underhåll räknas inte åtgärder som tillför en byggnad nya egenskaper, som t.ex. ny kulör och färgtyp. Exempel på underhållsåtgärder är: ommålning, putsning, lagning av tak och utbyte av skadade delar, dock inte omläggning av alla takytor eller omputsning av hela byggnaden.

Med *material och metoder som är anpassade till byggnadernas egenart* avses material och metoder som ursprungligen användes när en byggnad eller byggnadsdel uppfördes och utgår från byggnadsminnets kulturhistoriska värden. Även äldre, sekundära material och metoder kan fortsätta att användas om de bedöms vara kulturhistoriskt lämpliga. Det kan t.ex. gälla linoljefärg som sedan tidigare är struken på ursprungligen limfärgad yta. Materialen ska vara kompatibla med varandra och med de metoder som används. Valda material och metoder ska inte försvåra framtida underhåll och åtgärderna ska kunna upprepas. I de delar av byggnadsminnet där kulturhistoriskt riktiga material fortfarande används får dessa inte ersättas med andra material. Med *metoder* avses t.ex. bearbetning av trä, framställning av fönsterglas och applicering av puts och färg. Exempel på inte anpassade åtgärder är att byta äldre material mot moderna och att använda moderna metoder eller tekniker såsom att maskinellt applicera puts och att rolla färg.

Med *byggnad* avses en byggnad eller anläggning som är fast förankrad i mark eller som är varaktigt placerad på en viss plats i vatten.

Med *byggnadens exteriör* avses en byggnads utvändiga ytor, såsom fasader, tak, skorstenar, fönster, ytterdörrar, socklar, grunder och utvändiga trappor.

Med *stomme* avses byggnadens konstruktiva/bärande delar såsom bjälkar, balkar, pelare, valv, takstolar, bärande ytterväggar och bärande innerväggar, murar, murstockar och grundkonstruktioner. Till stomme räknas inte de ytskikt som finns på bärande konstruktioner, t.ex. putslager, färgskikt och icke bärande golvmaterial. *Undantag från förbud mot ingrepp i stomme* gäller håltagningar upp till 30 mm i diameter och andra mindre ingrepp upp till 710 mm² i area. Sådana ingrepp får dock inte göras intill varandra. Med dessa undantagna mindre ingrepp avses genomgående håltagningar exempelvis för ledningsdragningar samt borrhål för infästnings- och upphängningsanordningar.

Med *andra byggnadsdelar* avses t.ex. icke bärande väggar.

Med *planlösning* avses det sätt rummen och utrymmen i en byggnad är fördelade och belägna i förhållande till varandra. Med förändring avses t.ex. rivning av väggar, trappor, upptagning eller igensättning av dörröppningar, ändring av kommunikationsvägar, rumsformer och rumsvolymer samt delning av rum med väggar eller bjälklag.

Med *fast inredning* avses det varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna. Föremål som annan än en fastighetsförvaltande myndighet har tillfört byggnadsminnet omfattas inte av skyddsbestämmelserna. Fast inredning omfattar t.ex. dörrar, fönster, lister, taklister, paneler, golvbeläggningar, trappor, ledstänger, eldstäder, kakelugnar, radiatorer, hissar, ledningar för vatten, värme och ljus, kranar, kontakter och annan sådan utrustning.

Med *ytskikt* avses samtliga lager av färg, tapeter och puts samt obehandlade ytor, såväl kända som okända, dolda och synliga, interiört och exteriört. Exempel på *kulturhistoriskt värdefulla ytskikt* är konstnärligt utformade ytor eller äldre ytor, även obehandlade, med inslag av s.k. patina, som är viktiga för förståelsen av objektets historia.

Med *underlag för samråd avseende ytskikt* avses relevant undersökning av t.ex. underliggande ytskikt och förslag till åtgärdsprogram.